

1st International Conference: Language – Culture – Literature: East African Perspective

23-24 maja 2019 r.

Uniwersytet Warszawski

Organizator: Katedra Języków i Kultur Afryki Uniwersytetu Warszawskiego

Pierwsza międzynarodowa konferencja naukowa „Language – Culture – Literature: East African Perspective” została zorganizowana przez Katedrę Kultur i Języków Afryki Uniwersytetu Warszawskiego. Konferencję przez dwa dni gościła Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego. Trzeciego dnia w gmachu Biblioteki na Koszykowej, miały miejsce dwa wydarzenia specjalne uświetniające konferencję: wystawa politycznych karykatur Kenijczyka Godfreya Mwampembwy – tworzącego pod pseudonimem GADO oraz panel dyskusyjny „Free, fair and ... tweeted elections? The role of media in democratic processes” poświęcony zagadnieniu nowych mediów.

Konferencja tematycznie ukierunkowana została na zagadnienia językowo-kulturowe osadzone w kontekście Afryki Wschodniej, w szczególności w Kenii i Tanzanii. Wiodącą tematykę stanowił język i kultura suahili. Nie zabrakło jednak prezentacji badań nad innymi językami, takimi jak abarambo, akie, czy też rendille i borana. Prelegenci poruszali się w dziedzinach językoznawstwa, literatury, studiów antropologicznych i kulturowych. Szeroki wachlarz zagadnień badawczych i zaprezentowanych ujęć teoretycznych niewątpliwie przyczynił się do dużego sukcesu konferencji.

Wydarzenie skupiło światowej klasy specjalistów oraz specjalistki z dziedziny afrykanistyki, takich jak: prof. Lionel Posthumus z Uniwersytetu w Johannesburgu (RPA), prof. Aldin Mutembei z Uniwersytetu w Dar es Salaam (Tanzania), prof. Bernd Heine z Uniwersytetu Kolońskiego (Niemcy), a także dr Eugeniusz Rzewuski oraz dr hab. Iwona Kraska-Szlenk z Uniwersytetu Warszawskiego. Dla młodych badaczek oraz badaczy stanowiło wspaniałą okazję do prezentacji aktualnie podejmowanych przez nich zagadnień. Do udziału w konferencji zaproszeni zostali również goście specjalni z Kenii: Patrick Gathara oraz wspomniany już GADO.

Obrady rozpoczęły się po krótkich przemówieniach powitalnych. Głos zabrali prof. Józef Pawłowski, Prodziekan Wydziału Orientalistycznego Uniwersytetu

Warszawskiego, pani Anna Godoj z Departamentu Afryki i Bliskiego Wschodu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP oraz dr hab. Iwona Kraska-Szlenk, organizatorka konferencji i Kierowniczka Katedry Języków i Kultur Afryki.

Referat inauguracyjny obrady wygłosił główny prelegent prof. Aldin Mutembei z Uniwersytetu w Dar es Salaam, przedstawiając prezentację zatytułowaną „Humour as testimonial voices: A comparative cultural analysis of cartoons during election years in Tanzania”. Tym wystąpieniem profesor rozpoczął jeden z paneli na temat związku między sztukami wizualnymi a życiem społecznym i politycznym w państwach Afryki Wschodniej. Poruszył temat karykatur politycznych ukazujących się w tanzańskich mediach w trakcie ważnego wydarzenia narodowego, którym były wybory prezydenckie. Patrick Gathara – dziennikarz i artysta karykaturzysta, w swoim wystąpieniu zaprezentował to zjawisko w kontekście współczesnej Kenii, powołując się dodatkowo na osobiste doświadczenia.

Program konferencji przewidywał również wystąpienie kolejnego gościa specjalnego – GADO, jednakże z przyczyn niezależnych, nie mógł on pojawić się w Warszawie osobiście. Organizatorki spotkania zaproponowały więc interesujące rozwiązanie problemu, a mianowicie wideokonferencję z udziałem Mwampendwy. Przybliżył on tematykę współpracy artystów z kenijską i tanzańską prasą tym samym otwierając dyskusję na temat szeroko pojętej wolności słowa w kontekście ekspresji artystycznej, a także współczesnych nowych mediów.

Przedstawione referaty poza zaprezentowaniem historycznej perspektywy rozwoju zjawiska politycznych karykatur w kontekście Tanzanii, a następnie Kenii, uwydatniły rolę, którą obrały te odgrywają w społeczeństwach, tworząc krytyczne komentarze do wydarzeń politycznych o znaczeniu narodowym i światowym. Wystąpienia prof. Mutembei, Patricka Gathary oraz GADO podniosły także kwestię politycznego zaangażowania sztuki. Temat ten został w interesujący sposób wyeksponowany drugiego dnia konferencji, w obfitującej w zdjęcia prezentacji Pauliny Zając ze Staromiejskiego Domu Kultury, zatytułowanej „The impact of street-art and social media on 2013 general elections campaign in Kenya”.

Referat Marii Piotrowskiej, jednej z organizatorek tegorocznej konferencji, pt. „Son of the Soil. Cognitive analysis of Barack Obama in Kenyan cartoons.”, dotyczył zjawiska tzw. „obamomanii”, a więc początkowego zafascynowania osobą pierwszego czarnego prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki, które następnie przerodziło się w rozczarowanie. Prelegentka zaproponowała kognitywną analizę tego zjawiska biorąc na warsztat karykatury ukazujące się w prasie kenijskiej w trakcie prezydentury Baraka Obamy.

Podczas konferencji wygłoszono referaty prezentujące różnorodne perspektywy teoretyczne w badaniach nad językiem suahili. Prezentacja dr hab. Iwony Kraski-Szlenk zatytułowana „Cultural conceptualizations in Swahili grammar and

language use”, przy zastosowaniu narzędzi analitycznych typowych dla lingwistyki kognitywnej dotyczyła modeli kulturowych, czy też kulturowych konceptualizacji w kontekście języka suahili. Prelegentka wyeksponowała wzajemne relacje między językiem a kulturą.

Wystąpienie dr hab. Beaty Wójtowicz (Uniwersytet Warszawski) – organizatorki konferencji, zatytułowane „Culture-bound concepts in Swahili dictionaries”, wprowadziło do problematyki obrad perspektywę leksykograficzną. Prelegentka omówiła kwestię tłumaczenia i definiowania pojęć opisujących zjawiska specyficzne dla językowo-kulturowego środowiska suahili. Podkreśliła tym samym trudności oraz wyzwania stojące przed twórcami i twórczyniami słowników dwujęzycznych. Doktorantka Magreth Kibiki z Uniwersytetu w Dar es Salaam przybliżyła prowadzone przez siebie badania lingwistyczne w referacie pt. „The functions of the pragmatic marker ‘sawa’ in spoken Swahili”, ukazując mnogość oraz kontekstualność znaczeń pojęcia ‘sawa’ na podstawowym poziomie używanym do wyrażenia zgody. Magister Martin Okoth (Uniwersytet Warszawski) w prezentacji zatytułowanej „Swahili Honorifics” zaprezentował nieoczywiste znaczenia zwrotów grzecznościowych używanych w języku suahili.

Tematyka z pogranicza językoznawstwa i antropologii podjęta została przez gościa honorowego prof. Berndta Heine (Uniwersytet Koloński) w referacie „Designing linguistic discourse in a forgotten world: The Akie of north-central Tanzania”. Wystąpienie poświęcone było zagrożonemu językowi nilockiemu akie z obszaru Tanzanii. Z kolei dr Eugeniusz Rzewuski (Uniwersytet Warszawski) w swoim wystąpieniu przedstawił badania antropologa, podróżnika oraz językoznawcy, Jana Czekanowskiego nad językiem abarambo.

Zaprezentowane zostały również badania nad literaturą suahili. Izabela Romańczuk (jedna z organizatorek konferencji) dokonała w swoim wystąpieniu analizy współczesnej powieści -zanzibarskiej pisarki Zainab Alwi Baharoon pt. „Mungu Hakopeshwi”, podkreślając wzajemne powiązanie dyskursu feministycznego z filozoficzno-religijnym dyskursem muzułmańskim eksponowanym również w tytułowym idiomatycznym wyrażeniu „Czas dany od Boga jest cenny”.

Temat przysłów i zagadek wybrzmiał w referatach prof. Lionela Posthumusa z Uniwersytetu w Johannesburgu, doktorantów Godfrey'a Osoro z Uniwersytetu Wellesley (USA) oraz Kennetha Kamuri Ngure z Uniwersytetu im. Jomo Kenyatty (Kenia). Biorąc na warsztat przykłady z różnych grup językowych (bantu oraz kuszyckich) prelegenci podkreślili znaczenia, które niosą ze sobą przysłowia oraz zagadki, a mianowicie informacje dotyczące danej kultury i społeczności ją tworzącej.

Zaprezentowane podczas dwudniowej konferencji referaty podkreśliły znaczące i wzajemne powiązanie między językiem a zachowaniami społeczno-kulturowymi. Wydarzenie obfitowało w różnorodne ujęcia tej problematyki, skupiając się

na strukturach językowych, przysłowiach, zagadkach, dyskursywnych strategiach w codziennej komunikacji, w gazetach, nowych mediach, oraz we współczesnej literaturze.

Uczestnicy oraz uczestniczki wydarzenia zostali zaproszeni do publikacji swoich referatów w czasopiśmie *Studies in African Languages and Cultures* wydawanym przez Katedrę Języków i Kultur Afryki. Organizatorkom udało się zapewnić sprawny przebieg obrad oraz miłą atmosferę sprzyjającą integracji środowiska afrykanistycznego. Była to znakomita okazja do spotkania, zacieśnienia współpracy i wymiany doświadczeń. Konferencja pokazała różnorodność współczesnej tematyki badawczej i podejść metodologicznych w ramach studiów językowo-kulturowych w obszarze afrykanistyki. Spotkanie okazało się wielkim sukcesem, stąd też decyzja o kontynuacji tej inicjatywy w przyszłości.

Izabela Romańczuk